

Prognose for landbrugets økonomiske resultater 2013-2015

April 2014

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

Fortroligt internt notat

I lyset af den politisk usikre og vanskelige situation i forholdet mellem Rusland og Vesten på baggrund af Ukraine-krisen og Ruslands importforbud af svinekød fra EU, har Videncentret for Landbrug og Landbrug & Fødevarer valgt kun at udarbejde prognoser til internt brug.

Vi appellerer til, at publikationer, priser og indkomstkøn ikke distribueres videre, da det i lyset af den højspændte politiske situation ikke er fremmende for landbruget og især svinekødseksporten at videredistribueres eller kommentere på situationen i pressen.

Når der er sket en afklaring af den politiske og markedsmæssige situation, vil Videncentret og Landbrug & Fødevarer naturligvis igen udarbejde og offentliggøre prognoser.

INDHOLD	SIDE
Sammendrag	2
Resultatopgørelse	
Heltidsbedrifter	3
<i>Bedste tredjedel af heltidsbedrifterne</i>	6
Alle bedrifter	7
Følsomhedsberegninger	9
Aktiver, gæld, investeringer og likviditet	
Heltidsbedrifter	10
Alle bedrifter	11
Bilag 1 og 2: Prisforventninger, forudsætninger, datamateriale og definitioner	13-17

Landbrugets indkomstprognoser er i øjeblikket påvirket af ekstraordinære forhold

Prognose for landbrugserhvervets indkomster adskiller sig denne gang fra tidligere. Det skyldes den vanskelige situation i forholdet mellem Rusland og Vesten på baggrund af Ukraine-krisen og Ruslands importforbud af svinekød fra EU. Videncentret for Landbrug og Landbrug & Fødevarer har derfor valgt kun at udarbejde denne prognose samt prognoserne for Kvæg, Svin og Planter til internt brug.

For Svineproducenternes vedkommende er der blot foretaget en teknisk fremskrivning af den aktuelle svineködspris uden markedsmæssige vurderinger. Og for 2015 har VSP indtil videre valgt at fastholde prognosen for svineködsprisen fra december 2013. Det er disse forudsætninger, der indgår i beregningen af svineproducenternes samlede driftsresultat i 2014 og 2015 i Tabel 2 på side 5. Ligeledes indgår svineproducenternes bidrag til landbrugserhvervets samlede resultat under disse forudsætninger. Svine-sektoren indgår med ca. 1/4 af landbrugserhvervets samlede driftsresultat.

Vi appellerer til, at publikationer, priser og indkomstskøn ikke distribueres videre, da det i lyset af den højspændte politiske situation ikke er fremmende for landbruget og især svineködseksporten at videre-distribuerer eller kommentere på situationen i pressen. Når der er sket en afklaring af den politiske og markedsmæssige situation, vil VFL og L&F naturligvis igen udarbejde og offentliggøre prognoser.

Under ovenstående forbehold forventes en gennemsnitlig heltidsbedrift at opnå et driftsresultat på ca. 800.000 kr. i 2013 og 535.000-640.000 kr. i 2014 og 2015. Det forventede driftsresultat i 2014 og 2015 er en nedgang i forhold til tidligere prognoser, hvilket primært skyldes det russiske importforbud mod svineköd fra EU samt et betydeligt fald i prisen på minkskind, som kun delvist opvejes af bedre mælkepriser. Efter minkprisernes fald, er der udsigt til en væsentlig nivellering af de forskellige driftsgrenes indkomster.

Historisk set befinder det gennemsnitlige driftsresultat sig stadig på et relativt højt niveau. Årsagen er fortsat lave renter og forholdsvis høje bytteforhold i de fleste driftsgrene. I betragtning af at driftsresultatet er resultat før aflønning af ejerens arbejdskraft og egenkapital, er niveauet for indtjeningen i nogle driftsgrene utilstrækkeligt i forhold til gæld og investeringsbehov. Det forventes dog et pænt gennemsnitligt resultat for bedste tredjedel på ca. 1,3 mio. kr. i 2014.

Kontaktperson:

Erhvervsøkonomisk chef Klaus Kaiser
T: +45 8740 5175 / M: +45 2013 5175
E: kak@vfl.dk

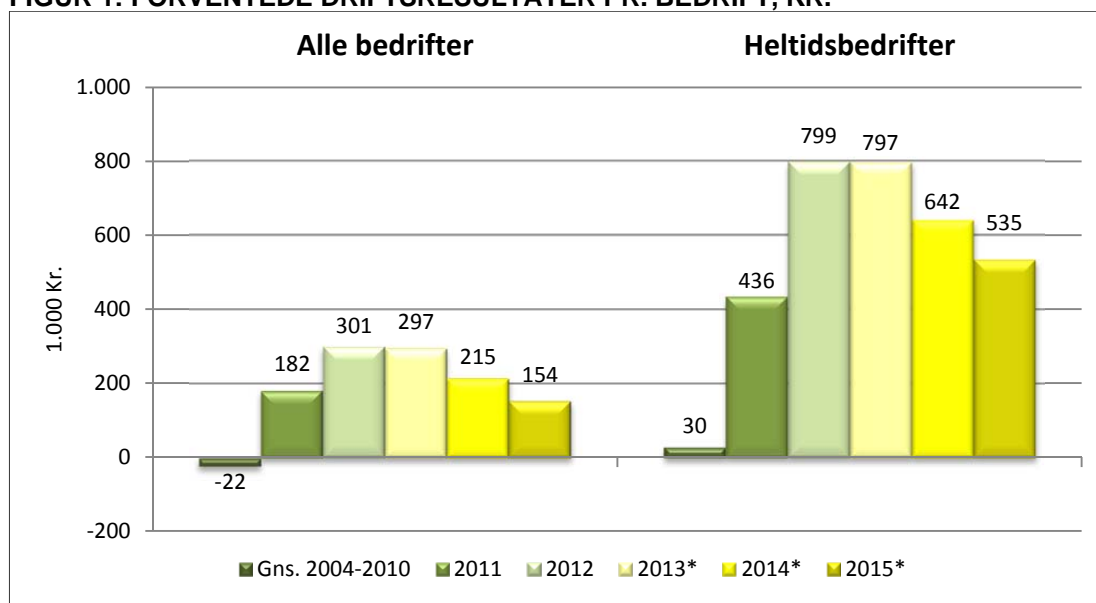
RESULTATOPGØRELSE

Heltidsbedrifter

Heltidsbedrifternes gennemsnitlige driftsresultat ventes i perioden 2012-2015 at ligge mellem 535.000 kr. og 800.000 kr. Det er væsentligt højere end de gennemsnitlige driftsresultater i perioden 2004-2011. Bemærk den særlige usikkerhed, der knytter sig til prognoserne i denne publikation, jf. sammendraget ovenfor.

Figur 1 viser det forventede driftsresultat, og resultatopgørelsens hovedposter fremgår af Tabel 1 nedenfor.

FIGUR 1: FORVENTEDE DRIFTSRESULTATER PR. BEDRIFT, KR.**

* Prognose og fremskrivning fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Svineprognosen er forbundet med ekstraordinær stor usikkerhed på grund af Ruslands importforbud mod svinekød fra EU. I 2014 er der foretaget en teknisk fremskrivning af svinekødsprisen ud fra det aktuelle niveau i første kv. 2014. Endvidere er der indlagt et typisk sæsonmønster i prisen på svinekød i 2014. Desuden er påvirkningen fra beholdning og besætning neutraliseret i 2014 og 2015, således at det primært er prisfremskrivningens likviditetspåvirkning, der fremgår. I 2015 har VSP valgt at fastholde prognosen for svinekødsprisen fra december 2013. Svineprognosen indgår i prognosen for hele erhvervet med ca. en fjerdedel.

Heltidsbedrifters gennemsnitlige driftsresultat nåede i 2012 op på ca. 800.000 kr. pr. bedrift. Dette niveau ventes opretholdt i 2013, efterfulgt af et fald til ca. 640.000 kr. i 2014. Driftsresultatet er opgjort før aflønning af ejerens arbejdskraftindsats og før aflønning af egenkapitalen.

Indregnes den personlige indkomst, nettorenteindtægter mv. uden for landbruget samt indtægter fra anden virksomhed – hvilket udtrykker virksomhedens samlede økonomi – opnås et positivt resultat før skat på ca. 815.000-1.065.000 kr. i hele perioden 2012-2015.

I forhold til prognosen fra december 2013, ventes indtjeningen i 2014 og 2015 at blive lidt lavere. Det skyldes det russiske importforbud mod svinekød fra EU samt et kraftigt fald i priserne på minkskind, som kun delvist kompenseres af højere mælkepriser.

Med det seneste fald i priserne på minkskind sker der en kraftig nivellering af driftsresultatet i landbrugets forskellige driftsgrene. Hvor pelsdyravlernes resultater i 2013 øgede den gennemsnitlige indkomst i hele erhvervet med ca. 300-400.000 kr., er bidraget til det samlede driftsresultat nu væsentligt reduceret.

Renteforventningerne er stort set uændrede i forhold til prognosen fra december. Landbruget nyder således fortsat godt af særdeles lave markedsrenter på baggrund af udsigten til fortsat svag europæisk vækst og lav inflation. Rentefaldet modgås dog delvist af højere bidragssatser og rentemarginaler. Det forventes, at disse fortsat vil udgøre en stor del af finansieringsudgifterne i de kommende år.

TABEL 1: RESULTATOPGØRELSE PR. HELTIDSBEDRIFT***

1.000 Kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013*	2014*	2015*
<i>Produktion:</i>						
Antal, vejet	13.847	11.678	11.611	11.184	10.751	10.317
Årskøer	38	48	50	51	52	53
Producerede slagtesvin	1.456	1.887	1.725	1.760	1.795	1.831
Årssøer	80	91	86	89	91	93
Areal, ha	127	147	144	144	147	150
<i>Resultat:</i>						
Bruttoudbytte	3.314	5.318	6.218	6.575	6.312	6.327
Stykomkostninger	-1.513	-2.488	-3.014	-3.242	-3.117	3.123
Dækningsbidrag	1.822	2.830	3.203	3.334	3.194	3.204
Kontante kapacitetsomkostninger	-939	-1.364	-1.433	-1.516	-1.579	1.641
Afskrivninger	-396	-506	-518	-533	-539	-547
Resultat af primær drift	501	960	1.252	1.285	1.077	1.016
Afkoblet støtte	341	379	393	393	389	385
Finansieringsudgifter i alt	-761	-902	-846	-882	-824	-866
Driftsresultat, landbrug	30	436	799	797	642	535
- heraf konjunktur		106	141	-98	-26	-83
Personlig indtjening	177	217	230	236	241	247
Årets resultat før skat	209	669	1059	1.064	914	815
<i>Likviditet:</i>						
Likviditet før investering**	163	511	718	1.097	941	881
Likviditetsoverskud/-behov**	-1.153	-468	-309	31	-175	-285
<i>Nøgletal:</i>						
Afkast af investeret kapital, pct.**	1,7	3,2	6,3	6,1	5,4	5,1

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Jf. definition i Bilag. Approksimation i årene 2004-2010.

*** Svineprognosen er forbundet med ekstraordinær stor usikkerhed, jf. anmærkning i figur 1 ovenfor.

Det er i EU-regi vedtaget, at EU-støtten reduceres i 2013 og i årene frem til 2020. Dels som følge af budgetdisciplin, budgetreduktioner samt landbrugsreformen CAP2020. Støttereduktionen er inkluderet i prognosen.

De generelt relativt høje produktpriser understøttes af en skarp forsyningsbalance og ventes for størstedelens vedkommende at forblive høje i hele prognoseperioden, jf. Bilag 1. Efterspørgslen efter fødevarer er fortsat stærk på en række af Danmarks vigtigste eksportmarkeder og i de nyudviklede lande.

Som følge af en årrække med svag indtjening i landbruget kombineret med skærpede krav til den finansielle sektor har der de senere år været stor fokus på bedrifternes likviditet. Et likviditetsbehov kræver enten højere indtjening, realisation af aktiver eller optagelse af yderligere gæld. I 2013 går likviditeten stort set i nul for første gang i nyere tid for landbruget som helhed. Herefter opstår der igen et likviditetsunderskud på ca. 200.000-300.000 kr., hvilket begrænser muligheden for at afdrage gæld, spare op eller investere.

Driftsresultatet resulterede i et afkast af den investerede kapital på godt 6 pct. i 2012 og 2013 (se definition i bilag 2). Med faldet i driftsresultatet falder afkastet til godt 5 pct. i 2014 og 2015.

Sektorprognosen er primært et resultat af aggregerede prognoser for de enkelte driftsgrene, hvoraf de største fremgår af Tabel 2 nedenfor.

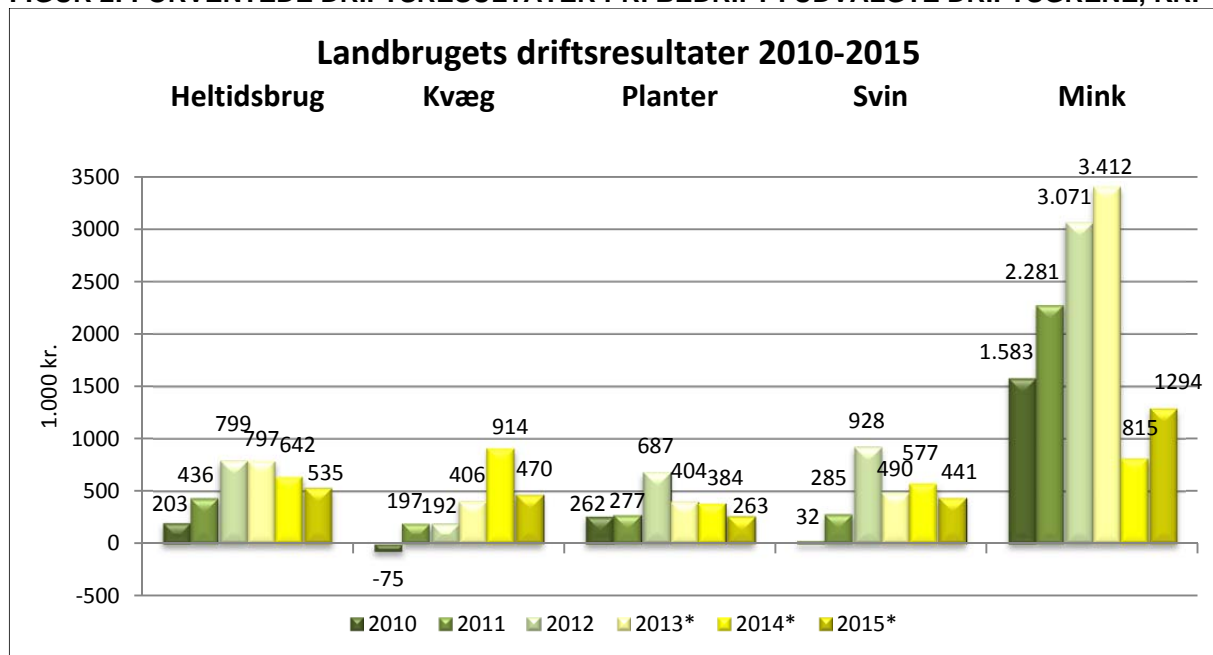
TABEL 2: DRIFTSRESULTATER FOR GENNEMSNITLIGE HELTIDSBRUG*/**

1.000 kr.	2010	2011	2012	2013*	2014*	2015*
Svineproduktion*/**	32	285	928	490	577	441
Kvægbedrifter*	-75	197	192	406	914	470
Planteproduktion*	262	277	687	404	384	263
Mink	1.583	2.281	3.071	3.412	815	1.294
Heltidsbrug (alle)	203	436	799	797	642	535

* I driftsgrensprognoserne er der yderligere foretaget opdeling i bedriftstyper og -størrelser. Der henvises til prognoserne for driftsgrenenes resultater på Landbrugsinfo.dk/okonomianalyser.

** Svineprognosen er forbundet med ekstraordinær stor usikkerhed, jf. anmærkning i figur 1 ovenfor.

FIGUR 2: FORVENTEDE DRIFTSRESULTATER PR. BEDRIFT I UDVALGTE DRIFTSGRENE, KR.**

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Svineprognosen er forbundet med ekstraordinær stor usikkerhed, jf. anmærkning i figur 1 ovenfor.

I 2013 og 2014 er indtjeningen høj i historisk sammenligning inden for kvægbrug, minkproducenter og hele erhvervet. Planteproducenter har udsigt til mere gennemsnitlige driftsresultater. Den tekniske fremskrivning af svinekødsprisen resulterer i en moderat høj indkomst, såfremt de nuværende priser (med sædvanligt sæsonmønster) holder året ud. Den gennemsnitlige mælkeproducent kommer for første gang i en længere år-række til at tjene tilstrækkeligt til at aflønne ejeren og en del af egenkapitalen i 2014.

Det skal pointeres, at der er særdeles stor spredning i indtjeningen inden for hver driftsgren.

Bedste tredjedel af heltidsbedrifterne

Den bedste tredjedel af bedrifterne har i lighed med tidligere år udsigt til ganske positive resultater.

Den bedste tredjedel kunne opnå en indtjening fra landbrugsdriften på ca. over 2 mio. kr. i 2012 og 2013. I disse år har der været uforholdsmæssigt mange minkproducenter i gruppen. I 2014 og 2015 ligger bedste tredjedel i niveauet 1,2-1,4 mio. kr. Der er nu væsentligt flere virksomheder fra andre driftsgrene i gruppen.

TABEL 3: DRIFTSRESULTAT FOR GENNEMSITLIGE HELTIDSBRUG OG BEDSTE TREDJEDEL */***

1.000 Kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013**	2014**	2015**
Gns. alle heltidsbrug	30	436	799	797	642	535
Gns. bedste tredjedel af heltidsbrug	745	1.515	2.163	2.113	1.296	1.307
Grænseværdi for bedste tredjedel	-	-	-	-	900	-

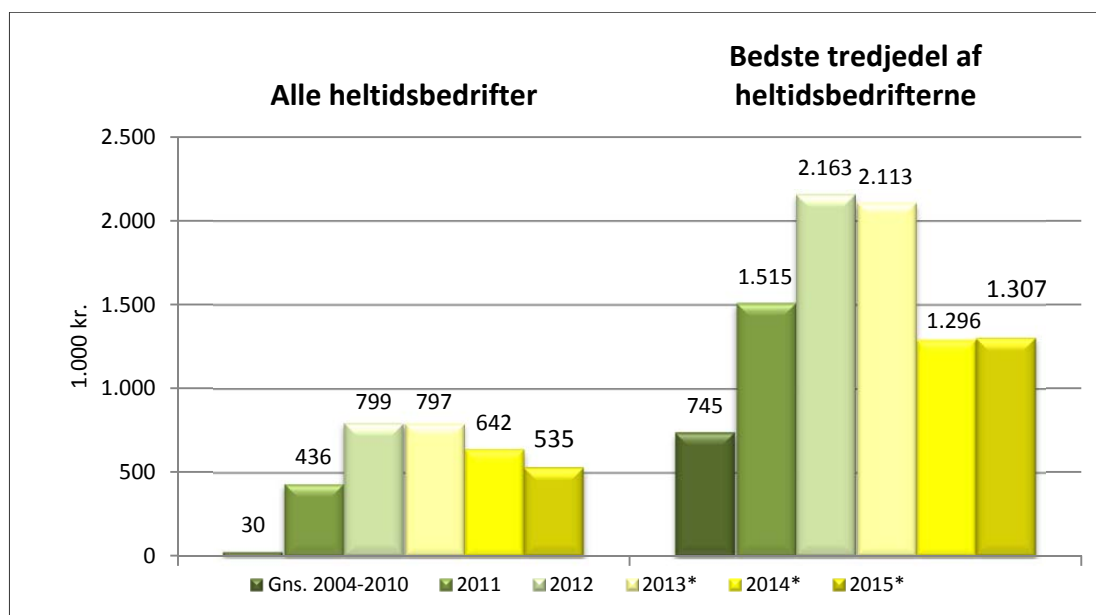
* Der henvises til analysen "Voksende spredning i landbrugets indtjening", som kan findes på Landbrugsinfo.dk/okonomianalyser.

** Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

*** Svineprognosen er forbundet med ekstraordinær stor usikkerhed, jf. anmærkning i figur 1 ovenfor.

For at tilhøre bedste tredjedel af alle heltidsbedrifterne, skal driftsresultatet op på ca. 900.000 kr. i 2014. Der er dog igen forskelle inden for driftsgrene.

FIGUR 3: FORVENTEDE DRIFTSRESULTATER PR. BEDRIFT FOR ALLE HELTIDSBEDRIFTER OG DEN BEDSTE TREDJEDEL, KR. */**

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Svineprognosen er forbundet med ekstraordinær stor usikkerhed, jf. anmærkning i figur 1 ovenfor.

Alle bedrifter

Det gennemsnitlige driftsresultat for alle bedrifter i 2012 og 2013 ligger på et nogenlunde stabilt niveau omkring 300.000 kr. Fra 2014 ventes resultatet at falde til niveauet 150.000-200.000 kr. Der tages samme forbehold for svinekødsprisen og dennes indvirkning på det samlede resultat som ovenfor.

Tabel 4 viser resultatopgørelsens hovedposter.

TABEL 4: RESULTATOPGØRELSE PR. BEDRIFT - ALLE BEDRIFTER***

1.000 Kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013*	2014*	2015*
<i>Produktion:</i>						
Antal, vejet	34.995	31.202	31.324	30.700	30.400	30.000
Årskøer	15	18	19	19	20	20
Producerede slagtesvin	614	758	672	685	699	713
Årssøer	32	34	32	33	34	35
Areal, ha	70	82	81	82	84	85
<i>Resultat:</i>						
Bruttoudbytte	1.532	2.478	2.843	3.002	2.865	2.873
Stykomkostninger	-681	-1.147	-1.381	-1.479	-1.420	1.422
Dækningsbidrag	850	1.331	1.462	1.523	1.444	1.451
Kontante kapacitetsomkostninger	-473	-680	-704	-742	-773	-803
Afskrivninger	-195	-259	-269	-268	-271	-273
Resultat af primær drift	183	392	490	513	401	375
Afkoblet støtte	167	211	220	220	217	215
Finansieringsudgifter i alt	-364	-421	-408	-436	-403	-436
Driftsresultat, landbrug	-22	182	301	297	215	154
- heraf konjunktur		37	65	-50	-29	-17
Personlig indtjening	312	339	358	367	376	385
Årets resultat før skat	263	537	685	688	617	563
<i>Likviditet:</i>						
Likviditet før investering**	-	285	365	515	451	407
Likviditetsoverskud/-behov**	-	-203	-135	-4	-92	-160
<i>Nøgletal:</i>						
Afkast af investeret kapital, pct.**	0,7	0,9	2,7	2,8	1,9	1,7

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Jf. definition i Bilag. Approximation i årene 2004-2010.

*** Svineprognosen er forbundet med ekstraordinær stor usikkerhed, jf. anmærkning i figur 1 ovenfor.

Indregnes den personlige indkomst, nettorenteindtægter mv. uden for landbruget samt indtægter fra anden virksomhed opnås et positivt resultat før skat på godt 680.000 kr. pr. bedrift i 2012 og 2013, faldende til ca. 560.000-615.000 kr. i 2014 og 2015.

Akkumuleres gennemsnitsbedriftenes resultat, stiger den samlede indtjening for landbrugserhvervet fra 5,7 mia. kr. i 2011 til ca. 9-11 mia. kr. i 2012 og 2013, faldende til 6,5 mia. kr. i 2014 og 4,6 mia. i 2015. Medregnes indtjening uden for landbruget forventes den samlede indtjening at falde fra 23,6 mia. kr. i 2012 til niveauet 17-21 mia. kr. i prognoseperioden.

TABEL 5: RESULTATOPGØRELSE PÅ SEKTORNIVEAU**

Mia. kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013*	2014*	2015*
Driftsresultat, landbrug	-0,6	5,7	11,1	9,1	6,5	4,6
Årets resultat før skat	9,3	16,8	23,6	21,1	18,8	16,9

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Svineprognosen er forbundet med ekstraordinær stor usikkerhed, jf. anmærkning i figur 1 ovenfor.

Følsomhedsberegninger

De senere år har markedsforholdene for landbrugsprodukter været meget svingende. Det afspejler sig i prognoserne i form af øget usikkerhed om driftsresultaterne.

I Bilag 1 gengives baggrunden for estimerne for de væsentligste priser og renter.

I tabellen nedenfor er der angivet følsomhedsberegninger for ændringer i nogle af de væsentligste priser og renter.

TABEL 6: DRIFTSRESULTATERNES FØLSOMHED PR. BEDRIFT, 2014*

1.000 Kr.	Alle bedrifter	Heltidsbedrifter
Driftsresultat – centralt skøn	215	642
Mælkeafregning bliver 10 øre/kg lavere	198	596
Mælkeafregning bliver 0 øre/kg højere	197	642
Korn og soyapriser bliver hhv. 20 og 30 kr./hkg lavere	239	735
Korn og soyapriser bliver hhv. 30 og 40 kr./hkg højere	214	626
Svinenotering bliver 1,00 kr./kg lavere**	144	454
Svinenotering bliver 1,00 kr./kg højere**	383	830
Renten bliver ca. 0,2 pct.point lavere***	241	688
Renten bliver ca. 0,3 pct.point højere***	183	582
Pris minkskind 100 kr. lavere	162	503
Pris minkskind bliver 100 kr. højere	268	781

* Pris- og renteusvingene er valgt ud fra et sandsynlighedsinterval, der ventes at opfange ca. 2/3 af prisbevægelserne. Som i det centrale skøn er pris-/renteprognosen et udtryk for den forventede gennemsnitligt handlede pris/rente, og ikke højest/lavest pris/rente.

** Beregningen af usikkerheden for svinekødsprisen er forbundet med ekstraordinær stor usikkerhed, jf. anmærkning i figur 1 ovenfor. Til forskel fra de øvrige følsomhedsberegninger bygger beregningen af svineproducenternes følsomhed ikke på et vurderet sandsynlighedsinterval men derimod en mekanisk beregning af konsekvenserne af 1 kr./kg. lavere eller højere end den tekniske fremskrivning.

*** Der forudsættes et parallelskifte for hele rentekurven, da der indgår rentesatser med forskellige løbetider og underliggende aktiver.

Der er forskel på, hvordan og i hvilken udstrækning ændringer i priser og renter påvirker landbrugssektoren.

Landbruget som helhed er meget eksponeret over for en ændring i renterne på grund af det forholdsvis høje gælds niveau. Ændringer i renten påvirker alle bedriftstyper i samme retning. En stigning i renten på 0,3 procentpoint vil medføre et fald i driftsresultatet på ca. 60.000 kr. for en gennemsnitlig heltidsbedrift.

Ændres produktpriserne, rammer det i reglen kun en del af landbruget. Ændringer i produktpriserne kan derfor slå kraftigt igennem i den enkelte produktionsgren, men kun moderat i hele landbrugssektoren. Ændrede produktpriser kan også påvirke produktionsgrenene modsatrettet. For eksempel påvirker ændringer i kornpriser forskelligt. Ved en stigning i kornprisen tjener planteproducenterne, mens animalske producenter taber, i den udstrækning de ikke er selvforsynende med foder og såsæd.

AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET

Heltidsbedrifter

Op gennem 00'erne steg landbrugets gældsætning kraftigt. Der ses dog kun en mindre stigning i gældsprocenten, og tages der højde for strukturudviklingen med stadig større bedrifter, tyder meget nu på, at gældsætningen stagnerer i disse år. Det skyldes blandt andet, at indtjeningen er markant forbedret, og at investeringsniveauet er relativt lavt efter en længere periode med store investeringer. Endvidere er såvel ejendomspriserne som antallet af ejendomshandler faldet. Endelig omsættes der relativt flere højt belånte ejendomme, og den finansielle sektor bidrager undertiden til konsolidering ved ejerskifter. Vanskeligere adgang til kapital er medvirkende til at begrænse investeringsniveauet og aktiviteten på ejendomsmarkedet.

Heltidsbedrifternes gældsprocent forventes at falde fra toppen i 2012 på 66,6 procent til 63 procent i 2015, dog er gældsprocenten ligesom "Aktiver i alt" og "Egenkapital" i Tabel 7 afhængig af aktivernes værdiansættelse, hvorom der fortsat hersker en del usikkerhed.

TABEL 7: AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET PR. HELTIDSBEDRIFT

1.000 Kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013*	2014*	2015*
Fast ejendom**	17.420	22.931	22.912	23.583	24.284	25.016
Landbrugsaktiver i alt	22.070	28.066	28.411	29.010	29.652	30.485
Aktiver i alt	24.846	30.972	31.361	32.098	32.886	33.874
Realkreditlån	-10.452	-14.594	-14.741	-14.741	-14.741	14.741
Bank-/sparekasselån	-1.602	-2.526	-2.327	-2.295	-2.471	2.757
Gæld i alt	-14.478	-20.448	-20.895	-20.864	-21.040	21.326
Egenkapital	9.689	7.969	7.791	8.247	8.540	8.912
Investeringer i alt	-1.419	-980	-1.027	-1.066	-1.117	-1.167
<i>Nøgletal:</i>						
Soliditetsgrad (pct.)****	38,5	25,7	24,8	25,7	26,0	23,3
Gns. gældsprocent	59,2	66,0	66,6	65,0	64,0	63,0

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** I prognoseperioden forudsættes det, at ejendomspriserne følger den generelle inflationsudvikling.

*** Approksimation i årene 2004-2010.

**** Indtil 2009 er soliditetsgraden lig 100 minus gældsprocent. Fra 2009 er hensættelser til skat fratrukket egenkapitalen, inden der divideres med det samlede antal aktiver.

Realkreditgælden udgør ca. 71 procent af heltidsbedrifternes samlede gæld. Ca. 85 procent af den samlede gæld er med variabel rente. Dette forventes ikke at ændre sig nævneværdigt i prognoseperioden.

Investeringsomfanget er fortsat lavt, og investeringer ekskl. jord ligger omtrent på niveau med afskrivningerne. Det forholdsvis lave investeringsniveau skyldes, at landbruget har haft et højt investeringsniveau i de forudgående år, og nu har større fokus på konsolidering. Derudover har landbruget oplevet en længere periode med beskeden indtjening, et fald i egenkapitalen samt kreditmæssigt stramme vilkår, der gør det vanskeligt at fremmedfinansiere investeringer.

Kreditadgang og -vilkår udgør et stort usikkerhedsmoment for heltidsbrugene i forbindelse med investeringsprocessen. Den forbedrede indtjening i de fleste driftsgrene siden 2012 forventes at afstedkomme let øgede investeringer. Investeringerne ventes dog i prognoseperioden kun at udgøre godt to tredjedele af det gennemsnitlige investeringsniveau i perioden 2004-2010. Dele af heltidsbrugene skønnes at have oparbejdet et investeringsbehov i seneste 4-6 år.

Heltidsbedriftenes investeringskvote (se definition i Bilag 1) ligger betydeligt lavere end i 2004-2008, hvor den udgjorde 7,1 procent. Investeringskvoten ventes at ligge på ca. 3 procent i prognoseperioden. Historisk har den gennemsnitlige investeringskvote for heltidsbedrifter typisk ligget på 5-7 procent. I forhold til produktionsapparatets størrelse vil investeringsomfanget således være relativt lavt i de kommende år.

Alle bedrifter

TABEL 8: AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET PR. BEDRIFT – ALLE BEDRIFTER

1.000 Kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013*	2014*	2015*
Fast ejendom**	10.168	14.335	14.279	14.631	14.997	15.375
Landbrugsaktiver i alt	12.291	16.228	16.247	16.562	16.898	17.311
Aktiver i alt	14.326	18.590	18.576	18.984	19.417	19.931
Realkreditlån	-5.447	-7.775	-7.920	-7.920	-7.920	-7.920
Bank-/sparekasselån	-790	-1.132	-1.083	-1.087	-1.180	-1.341
Gæld i alt	-7.423	-10.540	-10.842	-10.847	-10.940	-11.100
Egenkapital	6.429	6.124	5.799	6.038	6.221	6.394
Investeringer i alt	-652	-489	-500	-519	-544	-568
<i>Nøgletal:</i>						
Soliditetsgrad (pct.)****	44,2	32,9	31,2	31,8	32,0	32,1
Gns. gældsprocent	53,0	56,7	58,4	57,1	56,3	55,7

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** I prognoseperioden forudsættes det, at ejendomspriserne følger den generelle inflationsudvikling.

*** Approksimation i årene 2004-2010.

**** Indtil 2009 er soliditetsgraden lig 100 minus gældsprocent. Fra 2009 er hensættelser til skat fratrukket egenkapitalen, inden der divideres med det samlede antal aktiver.

Også for alle bedrifter er der udsigt til et omtrent uændret gælds niveau i prognoseperioden. Årsagerne er de samme som anført ovenfor for heltidsbedrifter.

Der er udsigt til, at landbrugets gældsprocent vil falde lidt i de kommende år fra toppen i 2012 på 58,4 procent. Det skal dog nævnes, at gældsprocenten er afhængig af aktivernes værdiansættelse, hvorom der frot-sat hersker en del usikkerhed.

Realkreditgælden udgør ca. 73 procent af alle bedriftenes gæld. Ca. 83 procent heraf er med variabel rente. Dette forventes ikke at ændre sig nævneværdigt i prognoseperioden.

På *sektorniveau* stabiliserer gælden sig på godt 330 mia. kr. i perioden 2011-2015. Det er problematisk, at gælden ikke bliver nedbragt, når driftsresultatet i en længere årrække ligger klart over det langsigtede gennemsnit.

TABEL 9: AKTIVER, GÆLD OG INVESTERINGER PÅ SEKTORNIVEAU

Mia. kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013*	2014*	2015*
Aktiver i alt	501	580	582	582	589	596
Gæld i alt	-260	-329	-340	-333	-331	-332
Egenkapital**	225	191	182	185	189	191
Investeringer i alt	-23	-15	-16	-15	-16	-16

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Differencen mellem aktiver og hhv. gæld og egenkapital skyldes hensættelser til udskudt skat.

Investeringsomfanget er fortsat lavt, og investeringer i bygninger, maskiner, inventar mv. ligger omtrent på niveau med afskrivningerne. Årsagerne til det forholdsvis lave investeringsniveau er de samme som anført ovenfor. Bedre indtjening i de fleste driftsgrene kan afstedkomme let øgede investeringer.

Landbrugssektorens aktivmasse ventes let stigende i prognoseperioden fra ca. 580 mia. kr. i 2011 til 596 mia. kr. i 2015. Egenkapitalen ekskl. hensættelser nåede bunden på 175 mia. kr. i 2010, og stiger herefter til 191 mia. kr. i 2015. Stigningen forudsætter en moderat fremgang i aktivpriserne.

Den viste prognose frem til 2015 med et omtrent uændret gælds niveau og stigende egenkapital forudsætter, at virksomhedernes investeringsadfærd er nogenlunde uændret i forhold til 2010 og 2011, dvs. at der fortsat udvises en relativt restriktiv ekspansions- og investeringsadfærd.

Bilag 1: Prisforventninger og forudsætninger

Prognosen/fremskrivningen for år 2013-2014 bygger på forudsætningerne gengivet i Tabel 1.

Tabel 1: Prisforventninger**

	2009	2010	2011	2012	2013*	2014*
<i>Bytteforhold</i>						
Hele landbruget	90	96	101	103	104	103
Mælkeproducenter	92	100	103	98	104	113
Svineproducenter	95	97	99	103	101	102
Planteproducenter	94	93	105	106	107	99
<i>Mælkeproduktion</i>						
Mælkepris (kr./kg. standard mælk)	2,10	2,37	2,64	2,54	2,85	3,20
Mælkepris (kr./kg. økologisk)	2,71	2,97	3,22	3,09	3,40	3,75
Mælkeydelse pr. ko, konv. (stigning i pct. pa.)	1,00	1,00	-1,00	1,00	3,00	1,00
Mælkeydelse pr. ko, øko. (stigning i pct. pa.)	1,00	1,00	-1,00	1,00	0,00	1,00
<i>Oksekøddproduktion</i>						
Oksekød – ældre køer (281-300)	12,50	13,65	16,54	20,46	20,70	19,24
<i>Svineproduktion</i>						
Svinekød (kr./kg.)	9,33	9,83	10,68	11,85	11,93	11,38
30 kg beregnet smågris (kr./stk.)	328	337	358	394	398	389
7 kg beregnet smågris (kr./stk.)	192	203	211	232	230	228
Grise pr. årsso	27,5	28,1	28,8	29,6	30,2	30,8
<i>Planteproduktion</i>						
Foderhvede (kr./hkg.)	91	98	145	155	155	135
Foderbyg (kr./hkg.)	91	94	142	154	147	122
Foderbyg, økologisk (kr./hkg)	-	165	234	239	222	195
Maltbyg (kr./hkg.)	117	101	167	170	160	153
Raps (kr./hkg.)	222	229	331	346	323	273
Kartofler, konsum (kr./hkg.)	95	112	129	99	171	149
<i>Foder mv.</i>						
Soyaskrå (kr./hkg.)	235	230	248	274	315	295
A-bl. 16 pct., økologisk	-	-	-	338	316	265
C-bl. 30 pct., økologisk	-	-	-	414	428	425
Foderhvede (kr./hkg.)	98	105	154	172	166	147
Foderbyg (kr./hkg.)	93	103	154	171	158	136
Foderbyg, økologisk (kr./hkg)	-	-	-	279	245	230
Rapsskrå (kr./hkg.)	141	134	159	181	222	189
Gødning (indeks)	172	161	189	190	196	176
Dieselolie (øre/l)	401	507	625	676	653	641

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer. Prisprognosen udtrykker forventningerne til den gennemsnitligt handlede pris for alle mængder; spot, kontrakt og internt på bedrifterne.

** Priserne er plus efterbetaling og minus diverse produktionsafgifter.

Af konkurrenceretlige årsager er prisprognoserne for 2015 udeladt. Disse indgår dog fortsat i Landskalkuler i Ø90, og vil blive tilføjet andre værktøjer på et senere tidspunkt.

Salgspriser

Prognosen for **svinenoteringen** er i 2014 afløst af en teknisk fremskrivning af det gældende niveau i første kv. 2014. Det skyldes, at det russiske importforbud mod svinekød fra EU har sat de normale markedsmekanismer ud af kraft. Det er i skrivende stund uvist, hvornår der igen åbnes for russisk import af svinekød fra Danmark og i lyset af markedets store betydning for svinenoteringen, er det ikke muligt at fremsætte et markedsbaseret bud på svinenoteringen, før der foreligger en afklaring. I 2014 er der derfor valgt en markedsneutral løsning med beregning af konsekvenserne af, at svinenoteringen fortsætter på det nuværende niveau året ud.

Kornpriserne holder sig nogenlunde i ro, og der forventes ikke væsentlige forskydninger i den nærmeste fremtid. Krisen i Ukraine har endnu ikke haft indflydelse på forsyningsikkerheden.

Det er endnu for tidligt at sige, hvordan prisen bliver for ny høst, men set over de seneste syv år kan vi måske forvente, at prisen falder i forhold til det nuværende niveau.

Sojaprisen er steget med knap 10 pct. inden for de sidste tre måneder. Mange har dog nået at købe ind til lavere priser i efteråret på en pris omkring 300 kr. pr. hkg. Selvom eksporten ud af Brasilien og Argentina er begyndt vil formodede lave lagre holde prisen forholdsvis høj. Vi skønner dog, at sojaprisen vil falde lidt i løbet af i af 2014.

Rapsprisen er fortsat under pres. De europæiske rapsmarker står generelt rigtig godt, og prisen ventes ikke at komme over 300 kr./hkg. i 2014.

Prisen på **mælk** i EU følger verdensmarkedet, som domineres af få store udbydere og få store importører. Det gør verdensmarkedet følsomt overfor disse aktørers ageren.

På udbudssiden er produktionen i New Zealand, Australien og Argentina primært græs-baseret, hvilket gør produktionen afhængig af vejrforholdene. I EU og USA er produktionen mere intensiv og følsom overfor ændringer i prisen på indkøbt foder. Mælkeproduktionen faldt i starten af 2013. I Europa som følge af et usædvanligt koldt forår, mens tørke var årsag til et markant fald i mælkeproduktionen på New Zealand.

Europæerne og amerikanerne spiser flest mejeriprodukter, men forbruget vokser mest i lande, som oplever stor økonomisk vækst - eksempelvis Kina.

Da efterspørgslen uden for Europa og Nordamerika fortsat er stærk og lagrene små, har dette medført markante stigninger i mælkeprisen henover året. Produktionen stiger i øjeblikket kraftigt i mange EU lande, og samtidig ligger den New Zealandske produktion betydeligt over niveauet sidste år. Den stigende produktion vil betyde, at lagrene gradvist vil blive fyldt op henover 2014, om end der også fortsat forventes stærk efterspørgsel. Der forventes derfor et fortsat højt prisniveau i første halvår 2014, men mindre prisfald hen på året.

Købspriser

Vedr. *afgrødepriser* – se ovenfor.

Gødningspriserne er steget siden november 2013. Herfra forventes gødningsprisen at holde sig uændret frem til efteråret, da hovedparten af gødningen, der skal bruges i foråret 2014, er købt ind. Der er fortsat stor geopolitisk og konjunktuel usikkerhed om **energipriserne**, som også har stor indflydelse på gødningsprisen.

Vi forventer, at priserne på **bekæmpelsesmidler** vil stige med knap 10 pct. i løbet af 2014 på grund af nye afgifter. Hele afgiftsstigningen slår igennem i løbet af 2015. Priserne på **reparation og vedligeholdelse** samt **tjenesteydelser** forventes generelt at følge den almindelige pris- og lønudvikling.

Konjunktur og renter

Over vinteren 2013/2014 har en mindre vækstafmatning sået tvivl om det globale opsving, og den igangværende spændte situation mellem Rusland og Vesten vedrørende Ukraine bidrager til usikkerheden. Hovedscenariet for fremskrivningen og prognosen er dog fortsat en svag, men positiv vækst i den globale økonomi i hele prognoseperioden. Inflation er fortsat ikke et tema.

USA's økonomi rejser sig ganske langsomt, men med lejlighedsvis, mindre tilbageslag. Væksten nærmer sig vækstpotentialet, blandt andet afledt af massiv stimulans fra Den amerikanske centralbank (FED) i form af massive likviditetsudpumpninger og nul-renter. FED er i gang med at nedtrappe likviditetsprogrammet, i takt med at væksten øges. Renteforhøjelser ventes dog tidligst i 2015 under forudsætning af, at ledigheden fortsætter med at falde, og at der er tegn på stigende inflation.

I Kina styres økonomien stramt. Væksten aftager lidt, men i kraft af statsstyringen forventes den kinesiske regering at holde hånden under væksten på et niveau svarende til 7-7,5 pct. Japansk økonomi rider fortsat på en voldsom ekspansiv pengepolitik. Selvom det får en ende, kan det formentlig fortsætte en tid endnu.

De sydeuropæiske lande oplever lidt større tillid, hvilket har styrket euroen og reduceret rentespændene mellem Tyskland og periferi-landene i Europa. Selvom fokus på gældssituationen i euro-området er reduceret, er der fortsat risiko for uro, da gældsudfordringerne stadig er uløste. Danske kroner har stadig status som "flugtvaluta" på grund af de favorable makroøkonomiske balancer. Det sikrer fortsat lave renter.

Den største risiko for uro på de finansielle markeder ligger i Ukraine-konflikten mellem Rusland og Vesten. Også Mellemøsten og gældskrisen i Europa skaber usikkerhed og kan give større markedsudsving.

I lyset af den svage europæiske vækst og risikoen for deflation, kan yderligere rentenedsættelser fra den Europæiske Centralbank og Danmarks Nationalbank ikke udelukkes.

Tabellen viser, hvilke renteforudsætninger fremskrivningen og prognosen bygger på.

Tablet 2: Renter inkl. bidrag mv.

	2010	2011	2012	2013*	2014*	2015*
Realkredit, fast, dkr.	5,31	5,16	4,78	4,92	5,23	5,38
Realkredit, flex, dkr.	2,59	2,41	2,11	1,83	1,92	2,19
Realkredit, flex, euro	1,87	2,21	1,95	1,67	1,79	2,00
Finanslån, valuta	4,86	5,37	5,86	5,78	5,82	5,99
Kassekredit, dkr.	6,50	7,04	7,42	7,44	7,48	7,65
Banklån, dkr	5,67	5,72	5,97	6,11	6,31	6,46

Bilag 2: Datamateriale og definitioner

Datamateriale

Udarbejdelsen af prognosen sker ud fra historiske regnskabsresultater samt forventede ændringer i produktion, effektivitet, købs- og salgspriser, investeringer og finansielle forhold m.v.

Prognosen er baseret på de vejede 2012 regnskabsresultater fra økonomidatabasen. Regnskabsresultaterne er repræsentative for hele landbruget, idet de er vejede op til det samlede antal landbrugsbedrifter, der var i 2012 i Danmark i henhold til Danmarks Statistisk landbrugstælling.

I de vejede resultater for 2012 indgår 7548 regnskaber, der er vejede op til 31.324 landbrugsbedrifter. Af de 7.548 bedrifter, der indgår, er de 5.879 heltidsbedrifter, der er vejede op til 11.618 heltidsbedrifter.

Bedrifterne, der indgår, skal være på mindst 10 ha, eller værdien af et 'standardoutput' (omsætning) skal være på mindst 15.000 euro. Årsrapporten skal derudover indeholde privatøkonomiske data. Kun kalenderårsbedrifter indgår i 2012 resultaterne. For at være defineret som et landbrug skal mindst halvdelen af omsætningen stamme fra landbrugsproduktionen.

Resultaterne for 2013 er baseret på købs- og salgspriser for året, effektivitetsændringer i forhold til året forud samt vurdering ud fra de foreløbigt opgjorte regnskaber for 2013.

Indkomstprognoserne for 2014-2015 er lavet på baggrund af regnskaberne i DLBR's økonomidatabase for 2012 samt prognoser for salgs- og købspriser.

Analysen indeholder en særskilt opgørelse for heltidsbrug. Heltidsbrug står for ca. 85 pct. af den samlede landbrugsproduktion. Et heltidsbrug er defineret som et brug, hvor årets produktion kræver en arbejdsindsats, der er på mindst 1.665 normtimer.

Klassifikationen af bedriftstyper (Planteavl, kvæg, svin, pelsdyr, fjerkræ) er baseret på EU's standarder om dette. Grundprincippet er, at mindst 50 % af omsætningen skal komme fra en bestemt driftsgren, for at bedriften tilhører denne driftsgren.

Definitioner

Alle bedrifter: Inkluderer alle bedrifter over 10 ha eller med et standardoutput over 15.000 euro.

Investeringskvote: Investeringer i alt divideret med aktiver i alt. Udtrykker investeringsniveauet i forhold til produktionsapparatets størrelse.

Soliditetsgrad: Egenkapital ultimo minus hensættelser til skat i procent af samlede aktiver ultimo.

Gældsprocent: Gæld (ekskl. hensættelser) i procent af samlede aktiver som gennemsnit af primo og ultimo.

Årets resultat: Driftsresultat plus nettoindtjening uden for landbruget.

Likviditet før investeringer: Årets resultat minus private udtræk minus tilbageførsel plus/minus ændring i beholdninger.

Likviditetsoverskud/-behov: Årets resultat minus private udtræk minus tilbageførsel plus/minus ændring i beholdninger minus faktiske investeringer.

Afkast af investeret kapital: (Resultat af primær drift plus EU-støtte plus anden virksomhed plus nettoforpagtning minus ejerløn) divideret med (netto rentebærende gæld plus egenkapital (investeret kapital)).

Indtil juni 2013 har Afkastningsgrad og Lønningsevne været anvendt til at vise indtjeningsevnen i landbruget. Disse erstattes nu af "Afkast af investeret kapital", da dette nøgletal giver bedre overensstemmelse mellem det afkast, der måles, og den kapitalindsats, afkastet måles i forhold til. Derudover medtages kun den del af

kapitalen i nævneren, som kræver et afkast – den forpligtende kapital - dvs. nettorentebærende gæld og egenkapitalen. For det tredje er der bedre sammenlignelighed over til virksomheder i andre brancher. Afkast af investeret kapital giver således samlet set et godt billede af landbrugets evne til at forrente den indsatte kapital.

Bytteforhold

Bytteforholdet beskriver udviklingen i producenternes salgspriser i forhold til deres købspriser. Der tages udgangspunkt i gennemsnittet af de månedlige observationer i årene 2010-2012, som angives med indeks 100. En værdi over 100 betyder, at bytteforholdet er bedre end gennemsnittet af 2010-2012 og vice versa.

$$\text{Bytteforhold} = \frac{\text{Salgsprisindeks}}{\text{Købsprisindeks}}$$

Indeksene for salgs- og købspriserne er vægtede ud fra de enkelte salgsprodukters og omkostningsarters gennemsnitlige andel i årene 2010-2012 af henholdsvis den samlede omsætning og de samlede omkostninger. Der er kun medtaget indtægter og omkostninger, der er en del af resultat af primær drift plus afkoblet EU-støtte. Udviklingen i renteniveauet påvirker således ikke bytteforholdet.

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Økonomi

Agro Food Park 15   T +45 8740 5000
Skejby   F +45 8740 5010
DK 8200 Århus N   vfl.dk

PARTNER I

DLBR®

DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING